

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 570/2016-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1/03, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1/03 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 226/2013 z 24. júna 2013 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2016 doručená opätovná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1/03 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že okresnému súdu bol 15. decembra 2002 doručený návrh, ktorým sa sťažovateľ domáhal náhrady škody spôsobenej pri pracovnom úraze. Konanie o tomto návrhu je okresným súdom vedené pod sp. zn. 8 C 1/03, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte nebolo právoplatne skončené, a to aj napriek tomu, že ústavný súd rozhodnutím sp. zn. IV. ÚS 226/2013 z 24. júla 2013 konštatoval porušenie označených práv.

3. Okresný súd vo vyjadrení zo 7. novembra 2016 konštatoval, že posúdenie otázky priet'ahov ponecháva na rozhodnutie ústavného súdu s tým, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

4. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

6. Keďže ústavný súd už nálezom sp. zn. IV. ÚS 226/2013 z 24. júla 2013 rozhodol, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1/03 porušil sťažovateľom označené práva, v tomto konaní mohol vzhľadom na § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde posudzovať postup okresného súdu v napadnutom konaní z hľadiska namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len v období po nadobudnutí právoplatnosti označeného nálezu, t. j. po 24. júli 2013.

7. Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. V minulosti Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) a v súčasnosti Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) obsahujú viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Táto povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov vyplýva podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, ako aj podľa § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

10. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez prietáhov nadväzne na to vyplýva aj z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania alebo aj § 183 ods. 1 CSP prvú vetu, podľa ktorej sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

11. Ústavný súd vzhľadom na opakované zistené obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu aj po náleze ústavného súdu konštatuje, že v postupe okresného súdu v právnej veci sťažovateľa boli zistené nedostatky dosahujúce vo svojom súhrne ústavnú relevanciu, teda že opätovne došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

13. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

14. Svoju požiadavku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € sťažovateľ odôvodnil dlhotrvajúcou nepriaznivou a nekonformnou situáciou vzniknutou v dôsledku dĺžky napadnutého konania.

15. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

16. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania (preyšujúcu 13 rokov), ako aj na zistenie rozsiahlych období nečinnosti okresného súdu prichádza podľa názoru ústavného súdu aj v danom prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, avšak nie v sťažovateľom žiadanej výške. Finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € považuje ústavný súd za primerané pre nápravu porušenia označených práv. Na jeho zaplatenie preto ústavný súd

zaviazal okresný súd v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadza odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky je 8,58 €.

18. Ústavný súd vzhľadom na možnosť (a nie povinnosť) danú mu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde uložiť niektorému účastníkovi úhradu trov konania považoval za dôvodné sťažovateľovi priznať úhradu trov právneho zastúpenia za obidva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), a preto porušovateľa označených práv zaviazal na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia v ním pôvodne vyúčtovanej sume 363,79 €, ktorá pozostáva z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 143 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 8,58 € a dane z pridanej hodnoty v sume 60,63 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

19. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2016